

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

BAŞBİLEN / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 35872/08)

KARAR

STRAZBURG

26 Nisan 2016

İşbu karar, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2016. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Başbilen / Türkiye davasında,

Başkan,

Julia Laffranque,

Yargıçlar

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 26 Nisan 2016 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakereler sonucunda, aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Davanın temelinde, Vehbi Başbilen ve Keziban Başbilen ("başvuranlar") adlı iki Türk vatandaşı tarafından, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesine uygun olarak, 17 Temmuz 2008 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Mahkemeye yapılmış olan bir başvuru (no. 35872/08) bulunmaktadır.

2. Başvuranlar, Ankara Barosuna bağlı avukat S.R. Başbilen tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise, kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar, oğullarının ölümünün ardındaki nedenlerin açıklığa kavuşturulabilmesi amacıyla ulusal makamlar tarafından makul ve yeterli adımların atılmadığını ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar, özellikle de

soruşturma sürecinde yaşanan aşırı gecikmeler ve çeşitli eksikliklerden şikâyetçi olmuşlardır.

4. Başvuru, 24 Kasım 2014 tarihinde Hükümete tebliğ edilmiştir.

OLAYLAR

5. Başvuranlar, sırasıyla 1953 ve 1950 doğumlu olup, Ankara'da ikamet etmektedirler. Başvuranlar, Türk Silahlı Kuvvetleri için teknoloji üreten bir savunma sanayi şirketi olan Aselsan'da mühendis olarak görev yapan Hüseyin Başbilen'in anne ve babasıdır.

6. Hüseyin Başbilen'in eşi, 4 Ağustos 2006 tarihinde öğlen saatlerinde polis merkezine giderek eşinin sabahtan beri kayıp olduğunu bildirmiştir.

7. Ankara'nın Altındağ ilçesine bağlı Aydıncık köyünün muhtarı, 5 Ağustos 2006 tarihinde, saat 21.00 sularında, köy mezarlığının yakınlarında bir araç bulunduğunu jandarmaya bildirmiştir. Jandarma görevlileri saat 21.30'da olay yerine varmışlar ve araçta Hüseyin Başbilen'in cesedine ulaşmışlardır.

I. 2006/131472 SAYILI SORUŞTURMA

8. 6 Ağustos 2006 tarihinde olay yeri inceleme raporu hazırlanarak, olay yerini incelemekle görevli iki jandarma görevlisi tarafından imzalanmıştır. Raporda, Cumhuriyet savcısıyla birlikte, doktor ve olay yeri inceleme görevlilerinin, 5 Ağustos 2006 tarihinde saat 21.30'da olay yerine ulaştıkları ve olay yeri incelemesi gerçekleştirdikleri belirtilmektedir. Raporda, görevliler tarafından bulunduğu sırada Hüseyin Başbilen'in aracının kilitli olduğu ve cesedin baş kısmının sağ ön koltuk torpido gözünün altında, ayaklarının ise şoför koltuğunda olduğu ifade edilmiştir. Cesedi inceleyen doktor, boğazının sol tarafında 15-20 cm, sol el bileğinde ise 10 cm uzunluğunda kesici alet yarası tespit etmiştir. Araç içerisinde, çeşitli kişisel

eşyalar, bir adet evrak çantası ve üzerinde kan lekeleri tespit edilen bir maket bıçağı bulunmuştur. Maktule ait kişisel eşyalar ve evrak çantası, Altındağ Jandarma Komutanlığında görevli memurlara teslim edilmiştir. Olay yeri inceleme görevlileri, aracın iç kısmında çeşitli noktalarda kan lekelerinin bulunduğunu tespit etmişlerdir.

9. Araç içerisinde, bilgisayarla yazılmış ve imzalanmış şekilde, “ELVEDA” başlıklı bir intihar mektubu bulunmuştur. Mektupta, maktulün eşi, ailesi veya işyeriyle herhangi bir sorununun olmadığı, ancak ruhen acı çektiği için yaşamına son vermek istediği belirtilmektedir. Ayrıca, maktule ait banka hesap bilgileri ve ölümünün ardından malvarlığının nasıl idare edilmesini istediğine dair bir açıklama notu yer almaktadır.

10. Olay yeri inceleme görevlileri, maktulden ve aracın iç ve dış kısımlarından parmak izi almışlardır. Ayrıca, araçtan kan ve kıl örneği alınarak, olay yerinin iki adet krokisi hazırlanmış ve yaklaşık yüz adet fotoğraf çekilmiştir. Daha sonra, Hüseyin Başbilen’in cesedi, otopsi yapılmak üzere Adli Tıp Kurumuna gönderilmiştir. Olay yerinden alınan parmak izleri ve ele geçirilen intihar mektubu, bilirkişiler tarafından incelenmek üzere Jandarma Genel Komutanlığına gönderilmiştir. Maktulün kıyafetleriyle birlikte kıl ve kan örnekleri ise Kriminal Polis Laboratuvarına gönderilmiştir.

11. Bu sırada, 6 Ağustos 2006 tarihinde, Altındağ Jandarma Komutanlığında görev yapan Ş.K. isimli bir jandarma görevlisi, olay yerinde bulunan intihar mektubunun maktulün ofis bilgisayarından yazılıp yazılmadığını tespit etmek amacıyla Hüseyin Başbilen’in işyerini ziyaret etmiştir. O gün saat 13.40’ta hazırlanarak Ş.K. ve iki Aselsan çalışanı tarafından imzalanan el koyma tutanağında, maktulün bilgisayarında “Belgelerim” isimli dosyada “Tüm sevenlerime” başlıklı bir belgeye rastlandığı ve söz konusu belgenin, araçta ele geçirilen intihar mektubu ile aynı içeriğe sahip olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, Mahkemeye sunulan intihar mektubu suretinin arkasında, Hüseyin Başbilen’in işyerindeki masasının

çekmecelerinden birinde USB bellek içinde “Tüm sevenlerime” başlıklı bir belgenin bulunduğu yazılı kısa bir not yer almaktadır.

12. Aynı gün, ceset üzerinde otopsi işlemi gerçekleştirilmiştir. Doktorlar, cesette ileri derecede çürüme gözlemlendiğini ve biri sol el bileğinde 8 cm uzunluğunda, diğeri ise tiroit kıkırdağı ile sol kulak arasında olmak üzere, iki adet kesik yarası bulunduğunu belirtmişlerdir. Maktulün sol bileğindeki kesiğin öldürücü nitelikte olduğu ve ölümünün aşırı kanama sonucu meydana geldiği kanaatine varılmıştır. Ayrıca, maktulün boğazındaki kesiğin yüzeysel olduğu ifade edilmiştir.

13. Aynı gün, maktulün kız kardeşi, eşi ve başvuranlar jandarmaya ifade vermişlerdir. Başvuranlar ve maktulün kız kardeşi, maktulün intihar etmiş olabileceğine ihtimal vermezken, maktulün eşi, eşinin depresyonda olduğunu ve psikiyatrik tedavi gördüğünü belirterek, intihar etmiş olabileceğine inandığını ifade etmiştir.

14. 22 Ağustos 2006 tarihinde Jandarma Genel Komutanlığında görevli bilirkişiler tarafından hazırlanan raporda, intihar mektubunun altındaki imzanın maktule ait olduğu kanaatine varıldığı belirtilmiştir. Bilirkişiler, intihar mektubundaki imzayı Aselsan’dan alınan iki belgeyle kıyaslamışlardır. Aynı gün, ek bir parmak izi inceleme raporu hazırlanmıştır. Söz konusu raporda, olay yerinden alınan parmak izlerinin çoğunun incelenmeye uygun olmadığı ifade edilmiştir. Bilirkişiler, sadece dört parmak izinin incelenebileceğini ve bunlardan ikisinin Hüseyin Başbilen’e ait olduğunu, diğer iki parmak izinin ise maktule ait olmadığını ve parmak izi veritabanındaki hiçbir parmak iziyle de uyuşmadığını belirtmişlerdir.

15. Ankara Kriminal Polis Laboratuvarı, 29 Ağustos 2006 tarihinde, olay yerinden alınan kıl ve kan örneklerinin incelenmesinin ardından bir rapor düzenlemiştir. Söz konusu raporda, araçta tespit edilen kan ve kılın maktule ait olduğu belirtilmiştir.

16. Başvuranlar, 7 Eylül 2006 tarihinde, Ankara Cumhuriyet Savcılığına şikâyetle bulunarak, soruşturmanın kapsamının genişletilmesini talep

etmişlerdir. Başvuranlar, özellikle, maktulün telefon görüşmelerine ait dökümlerin, e-postalarının, mesajlarının ve bilgisayarlarındaki tüm bilgilerin incelenmesini, intihar mektubunun bulunduğu dosyanın oluşturulma tarihinin tespit edilmesini ve maktulün bilgisayarının bilirkişiler tarafından incelenmesini talep etmişlerdir. Avukat, aynı zamanda, Hüseyin Başbilen'in tedavisiyle ilgilenen psikiyatristin, maktulün annesine, oğlunun intihar eğilimi içinde olmadığını söylediğini de bildirmiştir.

17. Mobil şebeke operatörü Turkcell, 12 Ekim 2006 tarihinde, Cumhuriyet savcısının talebi üzerine, 10 Temmuz ile 5 Ağustos 2006 tarihleri arasında maktulün cep telefonundan yapılan görüşmelerin listesini Ankara Cumhuriyet Savcılığına sunmuştur.

18. Ankara Cumhuriyet savcısı, 28 Kasım 2006 tarihinde, Hüseyin Başbilen'in ölümüne ilişkin soruşturmanın sona erdirilmesine karar vermiştir. Cumhuriyet savcısı, kararında, intihar mektubunun üzerindeki imzanın maktule ait olduğunu ve söz konusu mektubun maktulün işyerindeki bilgisayarında tespit edildiğini belirtmiştir. Savcı, ayrıca, olay yerinde tespit edilen parmak izlerinin ve alınan kan ve kıl örneklerinin Hüseyin Başbilen'e ait olduğunu ve kanamaya sebebiyet veren sol el bileğindeki kesiğin öldürücü nitelikte olduğunun otopsi raporu ile belirlendiğini ifade etmiştir. Cumhuriyet savcısı, Hüseyin Başbilen'in kesici bir aletle intihar ettiği kanaatine vararak, soruşturmanın sona erdirilmesine karar vermiştir.

19. Başvuranlar, 25 Aralık 2006 tarihinde, Sincan Ağır Ceza Mahkemesine başvurarak, 28 Kasım 2006 tarihli karara itiraz etmişlerdir. Başvuranlar, Ankara Cumhuriyet savcısı tarafından yürütülen soruşturmadaki bazı eksikliklerden bahsetmişlerdir. Bu bağlamda, özellikle, Hüseyin Başbilen'in eşinin, tedavisiyle ilgilenen psikiyatristin ve diğer muhtemel tanıkların ifadesinin Cumhuriyet savcısı tarafından alınmadığı, maktulün bilgisayarının, e-postalarının ve telefon görüşmelerinin dökümlerinin incelenmediği ve bilgisayarında kayıtlı intihar mektubu

dosyasının ne zaman oluşturulduğunun belirlenmediği hususlarında şikâyetle bulunmuşlardır. Başvuranlar, ayrıca, maktulün aracında bulunan evrak çantasının herhangi bir incelemeye tabi tutulmadığını ve olay yerinde ele geçirilen eşyalardan biri olarak tutanağa kaydedilmediğini belirtmişler ve oğullarının Aselsan'da önemli projeler üzerinde çalışıyor olması nedeniyle öldürüldüğünü ileri sürmüşlerdir.

20. Sincan Ağır Ceza Mahkemesi, 12 Nisan 2007 tarihinde, Adli Tıp Kurumundan, intihar olaylarında, somut olayda olduğu gibi, birisi boğazda diğeri ise el bileğinde olmak üzere iki ayrı kesik'in bulunmasının mümkün olup olmadığının açıklanmasını talep etmiştir.

21. Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulu, 28 Eylül 2007 tarihinde, Hüseyin Başbilen'in boğazındaki kesik'in yüzeysel nitelikte olduğuna ve yoğun kanamaya sebebiyet veren öldürücü yaranın el bileğindeki kesikten kaynaklandığına oy çokluğuyla karar vermiştir. Raporda, her iki yaraya da Hüseyin Başbilen'in kendisinin yol açmasının mümkün olduğu belirtilmiştir. Azınlıkta kalan üyeler ise muhalefet şerhi koymuşlardır. Söz konusu kişiler, davanın koşullarını, özellikle de maktulün intihar eğiliminde olmayışını, cesedin araçtaki pozisyonunu ve yaraların niteliğini dikkate alarak, Hüseyin Başbilen'in intihar etmediği kanaatine varmışlardır.

22. Sincan Ağır Ceza Mahkemesi, 13 Aralık 2007 tarihinde, başvuranların itirazını reddederek, Cumhuriyet savcısının kararını onamıştır. Ağır Ceza Mahkemesi, kararını, Adli Tıp Kurumunun raporunda belirtilen, maktulün vücudundaki iki kesik'e kendisinin yol açmasının mümkün olduğu yönündeki tespitlere dayandırmıştır. Söz konusu karar, 18 Ocak 2008 tarihinde başvuranlara tebliğ edilmiştir.

II. 2010/142387 SAYILI SORUŞTURMA

23. Hüseyin Başbilen'in ikiz kardeşi Hasan Başbilen, 8 Kasım 2010 tarihinde, Ankara Cumhuriyet Savcılığına şikâyetle bulunmuştur. Şikâyet

dilekçesinde, yayınlanan bazı haberlerde dile getirildiği üzere, Deniz Kuvvetleri bünyesinde görev yapan ve suç örgütü kurduğundan ve casusluk yaptığından şüphelenilen bazı görevliler hakkında soruşturma başlatıldığını ifade etmiştir. Hasan Başbilen, haberlerde belirtildiği üzere, örgütün şüpheli üyeleri arasında gerçekleştirilen telefon görüşmelerine ilişkin iletişim tespit tutanakları incelendiğinde, söz konusu kişilerin Aselsan'dan ve benzer kuruluşlardan önemli silahların teknolojisini çaldıklarının, yurtdışına sattıklarının, kendileriyle işbirliği yapmayanları öldürdüklerinin ve söz konusu cinayetleri intihar gibi gösterdiklerinin anlaşıldığını dile getirmiştir. Hasan Başbilen, Cumhuriyet Savcılığında soruşturmanın yeniden başlatılmasını ve daha önce yürütülen soruşturmadaki eksikliklerin giderilmesini talep etmiştir.

24. Ankara Cumhuriyet savcısı, Hasan Başbilen'in şikâyeti üzerine, Hüseyin Başbilen'in ölüm olayına ilişkin olarak yeniden soruşturma başlatmıştır.

25. Cumhuriyet savcısı, 29 Aralık 2010 tarihinde, birinci başvuranın ifadesini almıştır. Birinci başvuran, oğlunun öldürüldüğüne inandığını belirtmiş ve oğlunun ölümünün ardından bazı telefonlar aldığını. bu aramalarda oğlunun üzerinde çalıştığı bir projeyi çalan yabancı istihbarat servisleri tarafından öldürüldüğünün bildirildiğini ileri sürmüştür. Birinci başvuran, aynı zamanda, oğlunun öldüğü gün işyerine gitmemiş olması nedeniyle, aracında bulunan intihar mektubunun kendisi tarafından yazıldığına inanmadığını ifade etmiş, aracında ele geçirilen evrak çantasının kayıp olduğunu ileri sürmüş ve Cumhuriyet savcısından, maktulün eşi ve meslektaşlarının ifadesinin alınması ve soruşturmanın kapsamının genişletilmesi talebinde bulunmuştur.

26. Ankara Sulh Ceza Mahkemesi, 31 Aralık 2010 tarihinde, Ankara Cumhuriyet savcısına, Aselsan'da Hüseyin Başbilen'e ait olan bilgisayarın incelenmesi, bilgisayardaki dosyaların kopyalarının alınması, söz konusu

dosyaların metin formatına dönüştürülmesi ve soruşturmaya katkı sağlayabilecek her türlü delilin elde edilmesi konularında yetki vermiştir.

27. 4 Ocak 2011 tarihinde, Ankara Cumhuriyet savcısı, emniyette görevli iki teknik uzman ve bir bilgisayar mühendisi Aselsan'a gitmişlerdir. Arama raporuna göre, bilirkişi olarak görev yapan mühendis, bilgisayardaki dosyaları bulunduğu yerde kopyalayamadığını ve bu nedenle bilgisayar kasasına ve sabit diske laboratuvarında ayrıntılı incelemeden geçirilmek üzere el konulması gerektiğini belirtmiştir. Şirket görevlileri, Cumhuriyet savcısına bazı belgeleri de teslim etmişlerdir. Söz konusu belgeler, maktulün aracında ele geçirilen evrak çantasında bulunan ve maktulün eşine teslim edilen, eşinin de Aselsan'a teslim ettiği belgelerdir.

28. Ankara Cumhuriyet savcısı, 5 Ocak 2011 tarihinde Altındağ Jandarma Komutanlığına gönderdiği yazıda, maktulün işyerinde 6 Ağustos 2006 tarihinde ele geçirilen ve el konulan USB belleğin ve şayet aynı gün maktulün bilgisayarında tespit edilen intihar mektubu dosyasının oluşturulma tarihine ilişkin bir rapor hazırlanmışsa, söz konusu raporun gönderilmesini talep etmiştir. Cumhuriyet savcısı, Jandarma Komutanlığına hitaben gönderdiği yazıda, şayet mektubun yazıldığı tarihin tespitine ilişkin olarak soruşturma kapsamında herhangi bir inceleme gerçekleştirilmemişse, bu durumun nedenlerinin açıklanmasını istemiştir. Cumhuriyet savcısı, son olarak, maktulün bilgisayarını inceleyen jandarma görevlisi Ş.K.'nin ifadesi alınmak üzere Cumhuriyet Savcılığına sevk edilmesini talep etmiştir.

29. Altındağ Jandarma Komutanı, 16 Mart 2011 tarihinde, Ankara Cumhuriyet savcısına hitaben bir yazı göndererek, USB belleğin nerede olduğu konusunda jandarma görevlilerinin herhangi bir bilgisi olmadığını ve intihar mektubu dosyasının oluşturulma tarihi ile ilgili araştırma yapıp yapılmadığının belirlenemediğini belirtmiştir. Ayrıca, söz konusu yazıda, USB belleğin Jandarma Komutanlığına ait binalarda tespit edilemediği ve bu tür bir eşyanın olay yerinde ele geçirilip geçirilmediğine veya Cumhuriyet savcısı tarafından bu konuda herhangi bir el koyma talimatı

verilip verilmediğine dair herhangi bir bilgiye ulaşamadığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, Ş.K.'nin, Cumhuriyet savcısının sorusu hakkında bilgi vermesi talep edildiğinde, bu tür bir eşyaya el koymadığını beyan ettiği bildirilmiştir. Son olarak, Ş.K.'nin emekli olduğu belirtilmiştir.

30. Bu sırada, 12 Ocak 2011 tarihinde, Hüseyin Başbilen'in aracının çeşitli yerlerinden alınan parmak izleri, Ankara Emniyet Müdürlüğünde görevli bilirkişiler tarafından bir kez daha incelemeye tabi tutulmuş ve söz konusu parmak izlerinin on tanesinin incelenmeye uygun olmadığı bildirilmiştir. Ayrıca, parmak izlerinden birinin maktule ait olduğu ve incelenmeye uygun olan üç parmak izinin ise Hüseyin Başbilen'e ait olmadığı ifade edilmiştir.

31. Maktulün babasıyla birlikte olay yerine giden maktulün yakını S.A., 27 Ocak 2011 tarihinde Ankara Cumhuriyet savcısına ifade vermiştir. S.A., ifadesinde, olay yerinde gözlemlendiği bazı garipliklerden bahsetmiştir. Araçta çok az miktarda kan bulunduğu, maktulün kısa boylu olmasına rağmen şoför koltuğunun geriye çekilmiş vaziyette olduğuna ve olay yerinde gördüğü sivil kıyafetli üç kişinin olay yerine girişlerine jandarma görevlileri tarafından izin verilmediğine dikkat çekmiştir.

32. Hasan Başbilen, 31 Ocak 2011 tarihinde Ankara Cumhuriyet savcısına ifade vermiş ve kardeşinin ölümüyle ilgili şüphelerini tekrar dile getirmiştir.

33. Ankara Cumhuriyet savcısının talimatı üzerine, 2011 yılı Şubat ve Mart aylarında, bilgisayar dosyaları, Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü Teknik Büro Amirliğinde görev yapan polis memurları tarafından incelenmiş ve bu hususta iki adet rapor hazırlanmıştır.

34. Ş.K., 14 Şubat 2011 tarihinde Ankara Cumhuriyet savcısına ifade vermiştir. İfadesinde, 6 Ağustos 2006 tarihinde Aselsan'a gittiğinde, bir Aselsan yöneticisiyle birlikte maktulün bilgisayarını incelediklerini, intihar mektubunu bilgisayarda bulamadıklarını, söz konusu mektuba USB bellekte rastladıklarını, orada bulunan yazıcıdan mektubun çıktısını aldığını ve

kriminal laboratuvara gönderdiğini belirtmiştir. Ş.K., ayrıca, USB belleğe el koyduğunu ve o tarihte Altındağ Jandarma Komutanı olarak görev yapan E.Ş.'ye teslim ettiğini, USB belleğin soruşturma dosyasına konulmak üzere Cumhuriyet Savcılığına gönderileceğini düşündüğünü, bilgi teknolojilerinden pek fazla anlamadığı için intihar mektubu dosyasının ne zaman oluşturulduğuna bakmadığını ve zaten bu konuda bir inceleme yapması yönünde herhangi bir talimat almadığını ifade etmiştir. Ş.K., intihar mektubu üzerinde parmak izi incelemesi yapılmasının, maktulün işyerinde ve aracında bulunan mektup suretleri arasında karşılaştırma yapılması için yeterli olacağını düşündüğünü ve son olarak da, Hüseyin Başbilen'in aracında ele geçirilen evrak çantası ve içindeki belgeler hakkında herhangi bir bilgisi olmadığını beyan etmiştir.

35. Ankara Polis Kriminal Laboratuvarında görevli bir bilirkişi, 21 Şubat 2011 tarihinde, Hüseyin Başbilen'in ölümünün intihar mı yoksa cinayet mi olduğunu tespit etmek amacıyla, olay yerinin fotoğraflarını ve diğer delilleri incelemiştir. Bilirkişi; kesiklerin maktul şoför koltuğundayken oluştuğu, maktulün sol kapı koluna en az bir kez temas ettiği, sonradan bilinmeyen bir nedenle emekleyerek ön yolcu koltuğunun kapısına ulaşmaya çalıştığı, bu sırada bilincini kaybettiği ve kafasının ön yolcu koltuğunda bulunan torpido gözünün altı kısmına düştüğü ve hayatını kaybettiği görüşünde olduğunu bildirmiştir. Bilirkişi, ayrıca, bazı şüpheli durumlara dikkat çekmiştir. Bilirkişi, özellikle de evrak çantasının konumunu ve üzerinde kan bulunmayışını dikkate alarak, çantanın ölüm gerçekleşikten ve kan lekeleri kuruduktan sonra mevcut şekilde yerleştirildiği kanısında olduğunu belirtmiştir. Bilirkişi, son olarak, sol arka yolcu koltuğu önünde görülen kan lekelerinin kaynağının tespit edilemediğini ifade etmiştir.

36. Hüseyin Başbilen'e depresyon tedavisi uygulayan psikiyatrist H.A., 22 Şubat 2011 tarihinde Ankara Cumhuriyet savcısına ifade vermiştir. H.A., Hüseyin Başbilen'e ağır depresyon tanısı koyduğunu ve sağlık sorunları için

ilaç yazdığını ileri sürmüş ve Hüseyin Başbilen'in intihar eğiliminde olmadığı kanaatine vardığını beyan etmiştir. Psikiyatrist, Hüseyin Başbilen'in kendisini öldürebileceği kanaatine varmış olsaydı, aile üyelerine bu konuda bilgi vereceğini ve psikiyatrik tedavi görmesi için kendisini hastaneye yatıracağını belirtmiş, ancak yaşamış olduğu bir olayın, depresyonda olması nedeniyle intihar etmesine yol açmış olabileceğini de ifade etmiştir.

37. Ankara Cumhuriyet savcısı, 2011 yılı Şubat ve Nisan ayları arasında Hüseyin Başbilen'in arkadaşı veya meslektaşı olan altı kişinin ifadesini almıştır. Söz konusu kişiler, Hüseyin Başbilen'in sosyal ilişkileri iyi olan zeki ve çalışkan bir mühendis olduğunu ve sağlık sorunları yaşadığının farkında olmadıklarını beyan etmişlerdir. Maktulün meslektaşları, aynı zamanda, maktulün üzerinde çalıştığı projenin çok önemli bir proje olmadığını ve ölümünün projenin işleyişini herhangi bir şekilde etkilemediğini belirtmişlerdir.

38. Ankara Cumhuriyet savcısının talimatı üzerine, Ankara Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Hüseyin Başbilen'in bilgisayarında tespit edilen isim ve e-posta listesini İstanbul Emniyet Müdürlüğüne göndermiştir. Ayrıca, İstanbul Emniyet Müdürlüğünden, askeri casusluk ve *Ergenekon*¹ soruşturmalarına ilişkin dosyaların incelenerek, söz konusu listedeki isimlerin ve maktulün isminin dosyalarda yer alıp almadığının tespit edilmesi istenmiştir. İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı, 14 Nisan 2011 tarihinde, üç polis memuru tarafından hazırlanan raporu göndermiştir. Söz konusu raporda, Hüseyin Başbilen de dahil, söz konusu isimlerden bazılarının, askeri casusluk ve *Ergenekon* soruşturmaları kapsamındaki iki şüpheliden ele geçirilen belgelerde bulunduğu tespit edildiği belirtilmiştir.

1. *Nedim Şener / Türkiye* (no. 38270/11, § 6, 8 Temmuz 2014) ve *Şık / Türkiye* (no. 53413/11, § 10, 8 Temmuz 2014) kararlarında, Ergenekon soruşturmaları ve yargılama süreçleriyle ilgili kısa açıklamalar yer almaktadır.

39. E.Ş., 20 Haziran 2011 tarihinde Ankara Cumhuriyet savcısına ifade vermiştir. İfadesinde, Jandarma Komutanlığında görevli bir ekibin Aselsan'a gittiğini ve intihar mektubunun USB bellekte kayıtlı olduğu tespit edilerek el koyma işleminin gerçekleştirildiğini belirtmiştir. E.Ş., Jandarma Kriminal Laboratuvarına gönderilmesi gereken söz konusu belleğin kendisine verilmediğini ifade etmiştir. E.Ş., ayrıca, olay yerinde ele geçirilen evrak çantasının nerede olduğu hakkında herhangi bir bilgisi olmadığını, söz konusu çantayı maktulün aracı Jandarma Komutanlığına getirildiği sırada gördüğünü, olay yerini incelemekle görevli jandarma görevlilerinin belgeleri Aselsan yetkililerine gösterdiklerini ve önemli olup olmadığını ve Aselsan'a tekrar teslim edilmesi gerekip gerekmediğini sorduklarını, Aselsan yetkililerinin ise belgelerin önemli olmadığını belirttiklerini beyan etmiştir. Ancak, Ş.K., söz konusu belgelerin kime teslim edildiğini bilmediğini ileri sürmüştür.

40. Ankara Cumhuriyet savcısı, 19 Ağustos 2011 tarihinde, Hava Kuvvetleri Komutanlığına hitaben bir yazı göndererek, Aselsan'dan Türk askeri uçaklarıyla ilgili bir yazılım geliştirmesinin istenip istenmediği hakkında bilgi verilmesini talep etmiştir.

41. Hava Kuvvetleri Komutanlığında görevli hukuk müşavir yardımcısı, 21 Eylül 2011 tarihinde Ankara Cumhuriyet Savcılığına gönderdiği yazıda, Hava Kuvvetlerinin Aselsan'dan bu tür bir yazılım geliştirmesini talep etmediğini bildirmiştir. Ayrıca, beyanını desteklemek amacıyla, Aselsan'ın içinde yer aldığı askeri projelerin listesini savcılığa göndermiştir.

42. Olay yerinde ele geçirilen maket bıçağı, 3 Kasım 2011 tarihinde Ankara Polis Kriminal Laboratuvarında incelenmiştir. Bilirkişiler tarafından gerçekleştirilen incelemede, bıçak üzerinde herhangi bir parmak izi tespit edilememiştir.

43. Ankara Cumhuriyet savcısı, 12 Aralık 2011 tarihinde, Adli Tıp Kurumundan, Hüseyin Başbilen'in ölümüyle ilgili yeni bir rapor düzenlenmesini talep etmiştir. Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulu, 4

Ocak 2012 tarihinde, maktulün vücudunda tespit edilen yaralara kendisinin sebep olduğu yönündeki çoğunluk kanaatini bildiren bir rapor düzenlemiştir.

44. Ankara Cumhuriyet savcısı, 2011 yılı içerisinde farklı tarihlerde, Hüseyin Başbilen'in maddi durumuyla ilgili bilgi almıştır. Özellikle de, farklı bankalardaki banka hesaplarıyla ilgili belgeleri talep ederek almıştır. Cumhuriyet savcısı, aynı şekilde, 2011 yılında, Hüseyin Başbilen'in ve Aselsan'da çalışırken hayatını kaybeden iki mühendisin hastalık geçmesine ilişkin bilgi almıştır.

45. Ankara Cumhuriyet savcısı, 6 Nisan 2012 tarihinde, Aselsan'dan, Hüseyin Başbilen'in ofisine ve bilgisayarına erişimi olan kişilerin ve ayrıca 2006 yılında Aselsan'da çalışan kişilerin isimlerinin, telefon numaralarıyla birlikte, iki ayrı liste halinde sunulmasını talep etmiştir.

46. Aselsan'ın hukuk direktörü ve hukuk danışmanı tarafından Ankara Cumhuriyet Savcılığına hitaben gönderilen 8 Haziran 2012 tarihli yazıda, Aselsan'ın tüm personelinin Hüseyin Başbilen'in ofisine erişiminin olduğu bildirilmiştir. Ayrıca, Hüseyin Başbilen'in iki bilgisayarının bulunduğu ve kendi kullanıcı adı ve şifreleriyle sisteme giriş yaptıkları takdirde diğer çalışanların da Hüseyin Başbilen'in bilgisayarlarını kullanabilecekleri belirtilmiştir. Bu durumda, Hüseyin Başbilen tarafından yönetici girişi yapılarak bilgisayarlarının sabit diskine erişim kısıtlaması getirilmediği sürece, sabit diske diğer kullanıcılar tarafından erişim sağlanabileceği ifade edilmiştir. Son olarak, Aselsan, Hüseyin Başbilen ile aynı ofisi paylaşan kişilerin ve 2006 yılında Aselsan'da çalışan kişilerin isimlerinin telefon numaralarıyla birlikte belirtildiği iki ayrı liste göndermiştir.

47. Bu sırada, birinci başvuran, 21 Mayıs 2012 tarihinde, Ankara Cumhuriyet savcısına bir kez daha ifade vermiştir. İfadesinde, oğlunun ölümüyle ilgili şüphelerini tekrar dile getirmiş ve Cumhuriyet savcısından soruşturmaya devam edilmesini talep etmiştir.

48. Maktulün aracını bulan Aydıncık köyü sakinleri S.D. ve M.K., 5 Temmuz 2012 tarihinde, Cumhuriyet savcısına ifade vermişlerdir. S.D.,

ifadesinde, Hüseyin Başbilen'in aracı bulunmadan bir gün önce, köye üç aracın geldiğini ve o araçlardan birinin maktule ait olduğunu birisinden duyduğunu, araçlardaki kişilerin köyün meydanında araçlarından inerek tartıştıklarını ve ardından araçlarıyla köyden ayrılarak mezarlığa doğru gittiklerini öğrendiğini beyan etmiştir. S.D., olayla ilgili olarak kendisiyle konuşan şahsı hatırlamadığını ileri sürmüştür.

49. 5 Mart 2013 tarihinde, intihar mektubu üzerindeki imza, bir grafoloji uzmanı tarafından incelenerek bu hususta bir rapor hazırlanmıştır. Söz konusu rapora göre, intihar mektubu üzerindeki imza, Aselsan'dan alınan bir belgede, maktulün hesabının bulunduğu bankadan alınan iki belgede ve başka bir şirketten alınan bir belgede yer alan maktulün imzasıyla karşılaştırılmış ve söz konusu mektuptaki imzanın maktule ait olduğu tespit edilmiştir.

50. Ankara Cumhuriyet savcısı, 26 Ekim 2013 tarihinde, Adli Tıp Kurumundan, Hüseyin Başbilen'in ölümüyle ilgili bir kez daha rapor düzenlenmesini talep etmiştir.

51. Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu, 13 Şubat 2014 tarihinde, çoğunluk oyuyla (on yedi oy), Hüseyin Başbilen'in vücudundaki yaralara kendisinin sebebiyet vermiş olabileceği kanaatine varmıştır. Ancak, yedi üye, Hüseyin Başbilen'in intihar etmediği, on dört üye ise Hüseyin Başbilen'in ölümünün cinayet mi yoksa intihar mı olduğunun tespit edilemediği yönünde görüş bildirmiştir.

52. Ankara Cumhuriyet Savcılığına bağlı Memur Suçları Soruşturma Bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı, 16 Temmuz 2014 tarihinde Ankara İl Jandarma Komutanlığına yazı göndererek, bir görev kuvveti oluşturulmasını ve Hüseyin Başbilen'in ve Aselsan'da çalışmış olan diğer dört mühendisin ölümünün yeniden araştırılmasını talep etmiştir. Cumhuriyet savcısı, aynı zamanda, söz konusu ölümlere ilişkin olarak yürütülen soruşturmalara ilgili olarak bazı adımların atılmasını istemiştir. Cumhuriyet savcısı, Hüseyin Başbilen'in ölümüne ilişkin soruşturmayla

ilgili olarak dört hususa değinmiş ve söz konusu hususlarla ilgili daha fazla araştırma yapılması yönünde talimat vermiştir. Savcı, ilk olarak, 21 Şubat 2011 tarihli raporda (bk. yukarıda 35. paragraf) belirtilen şüpheli durumlarla ilgili ek rapor hazırlanmasını talep etmiştir. Savcı, ikinci olarak, maktulün evrak çantasının adli tıp incelemesinden geçirilmeyip eşine teslim edilmiş olmasını şüpheli bir durum olarak değerlendirmiş ve çantanın maktulün eşine teslim edilmesi yönündeki talimatı veren görevlinin kimliğinin tespit edilmesini istemiştir. Savcı, Hüseyin Başbilen'in ofisinde ele geçirilen USB belleğin kaybolmuş olmasını ve Ş.K. ve E.Ş. hakkında açılan ceza davasını dikkate alarak, söz konusu görevliler hakkında disiplin soruşturması başlatılıp başlatılmadığı hususuyla ilgili bilgi talep etmiştir. Savcı, son olarak, Hüseyin Başbilen'in kredi kartı hesap ekstrelerinden, 4 Ağustos 2006 tarihinde saat 6.56'da bir benzin istasyonundan benzin aldığı anlaşıldığını belirtmiştir. Savcı, benzin istasyonundan kamera kayıtlarının istenip istenmediği hakkında araştırma yapılmasını ve şayet istenmişse, söz konusu kayıtların Cumhuriyet Savcılığına gönderilmesini talep etmiştir. Savcı, ayrıca, Jandarma Komutanlığına, şayet muhafaza altına alınmamışsa, kayıtların halen mevcut olup olmadığının tespit edilmesi yönünde talimat vermiştir.

53. Ankara Jandarma Komutanlığında görevli komutan yardımcısı, 7 Ağustos 2014 tarihinde, görev kuvveti bünyesinde yer alacak jandarma görevlilerinin bir listesini ve Ankara Cumhuriyet savcısının talimatlarını içeren bir tabloyu Ankara Cumhuriyet Savcılığına göndermiştir.

54. Ankara Cumhuriyet savcısı, 29 Eylül 2014 tarihinde, Jandarma Komutanlığından, görev kuvveti personeline kapsamlı bir soruşturma yürütülmesi konusunda talimat verilmesini, Cumhuriyet Savcılığıyla sürekli temas halinde olunmasını ve özellikle de soruşturmadaki kamu menfaati dikkate alınarak, soruşturmanın sonucuyla ilgili bilgi verilmesini talep etmiştir.

55. Dava dosyasındaki bilgilere göre, soruşturma halen devam etmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

56. Başvuranlar, Sözleşme’nin 2 ve 13. maddelerine dayanarak, Hüseyin Başbilen’in ölümüne ilişkin olarak Devlet makamları tarafından etkin bir soruşturma yürütülmediği hususunda şikâyette bulunmuşlardır.

Mahkeme, başvuranların şikâyetinin sadece Sözleşme’nin 2. maddesi kapsamında değerlendirilmesini uygun bulmuştur (bk. *Sultan Dölek ve Diğerleri / Türkiye*, no. 34902/10, § 39, 28 Nisan 2015). Söz konusu maddenin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur...”

57. Hükümet, başvuranların söz konusu iddiasına itiraz etmiştir.

A. Kabul edilebilirlik

58. Hükümet, başvuranların Sözleşme’nin 35/1 maddesi kapsamında mevcut iç hukuk yollarını tüketmediklerini ileri sürmüştür. Hükümet, bu bağlamda, ilk olarak, Hüseyin Başbilen’in ölümüne ilişkin soruşturmanın iç hukukta halen devam ettiğini belirtmiş ve ayrıca başvuranların, Mahkemenin *Hasan Uzun / Türkiye* kararında da ((k.k.), no. 10755/13, §§ 68-71, 30 Nisan 2013) kabul edildiği üzere, Sözleşme ile korunan hak ve özgürlüklerin ihlallerinin tazmin edilmesi yönünde yetki sahibi olan Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmaları gerektiğini ifade etmiştir.

59. Başvuranlar, bu konuda herhangi bir beyanda bulunmamışlardır.

60. Mahkeme, Hükümetin, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun kullanılması konusundaki itirazıyla ilgili olarak, iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediği hususunun, her olayın kendine özgü koşullarıyla haklı kılınabilecek istisnalara tabi olmakla birlikte, normal koşullarda, Mahkemeye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak belirlendiğini hatırlatmaktadır (bk. *Baumann / Fransa*, no. 33592/96, § 47, AİHM 2001-V (alıntılar)).

61. Mahkeme, bu bağlamda, 23 Eylül 2012 tarihinde yürürlüğe giren anayasa değişikliklerinin ardından, Türk hukuk sistemine bireysel başvuru yolunun getirildiğini gözlemlemektedir. Anayasa'nın 148/3 maddesiyle, Anayasa Mahkemesine, Anayasa'da ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Ek Protokolleri kapsamında güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerle ilgili olarak, olağan kanun yollarının tüketilmesinin ardından yapılmış bireysel başvuruları inceleme yetkisi tanınmaktadır.

62. Mahkeme, ayrıca, söz konusu yeni hukuk yolunu, yukarıda anılan *Uzun* kararında incelediğini tekrarlamaktadır. Mahkeme, söz konusu davada, nihai mahkeme kararının, 25 Eylül 2012 tarihinde, yani yeni hukuk yolunun oluşturulmasının ardından verildiğini dikkate alarak, başvuranın Mahkemeye başvurmadan önce Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunması gerektiği sonucuna varmıştır.

63. Ancak, somut dava, *Uzun* davasından farklıdır. Zira mevcut davada, 17 Temmuz 2008 tarihinde, yani Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun oluşturulmasından dört yıldan uzun bir süre önce ve Sincan Ağır Ceza Mahkemesinin 2006/131472 sayılı soruşturma kapsamında vermiş olduğu nihai kararın başvuranlara tebliğ edildiği tarih olan 18 Ocak 2008 tarihinden itibaren altı ay içinde Mahkemeye başvuruda bulunulmuştur (bk. yukarıda 22. paragraf). Ayrıca, başvuranların oğullarının ölümüne ilişkin olarak yürütülen ikinci soruşturma halen devam etmekle birlikte, ölüm olayının üzerinden dokuz yıl yedi aydan uzun bir süre geçmiştir. Mahkeme,

somut davanın koşullarında, tüketilmesi gereken iç hukuk yollarının, Mahkemeye başvurunun yapıldığı tarihte yürürlükte olan iç hukuk yolları olduğu şeklindeki genel kuraldan farklı bir tespitle bulunmaya gerek duymamaktadır. Sonuç olarak, başvuranların, Anayasa Mahkemesi nezdinde oluşturulan hukuk yolunu kullanma zorunlulukları bulunmamaktadır (bk. *Şükrü Yıldız / Türkiye*, no. 4100/10, § 45, 17 Mart 2015; ve *Cvetković / Sırbistan*, no. 17271/04, § 42, 10 Haziran 2008). Mahkeme, bu nedenle, Hükümetin bu bağlamdaki itirazını reddetmiştir.

64. Mahkeme, başvuranların iç hukukta yürütülen soruşturmanın sonucunu beklemeleri gerektiğini beyan eden Hükümetin bu konudaki itirazıyla ilgili olarak, söz konusu soruşturmanın Sözleşme kapsamında etkin nitelik taşıyıp taşımadığı hususunun, başvuranların şikâyetinin esasıyla yakından ilgili olduğu kanaatine varmıştır. Mahkeme, bu nedenle, Hükümetin bu konudaki itirazına dair incelemenin, esasa ilişkin incelemeyle birleştirilmesine karar vermiştir (bk. *Veli Tosun ve Diğerleri / Türkiye*, no. 62312/00, §§ 39-40, 16 Ocak 2007; *Fırat Can / Türkiye*, no. 6644/08, § 35, 24 Mayıs 2011; ve *Tarkan Yavaş / Türkiye*, no. 58210/08, § 27, 18 Eylül 2012).

65. Mahkeme, ayrıca, başvurunun, Sözleşme'nin 35/3(a) maddesi kapsamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını, dolayısıyla kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

B. Esas

1. Tarafların beyanları

66. Başvuranlar, 2006 ve 2007 yıllarında yürütülen ilk soruşturma kapsamında ulusal makamlar tarafından çok az adım atıldığı hususunda şikâyette bulunmuşlar ve söz konusu adımların Hüseyin Başbilen'in ölümünün ardındaki koşulların açıklığa kavuşturulması için yeterli

olmadığını ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar, oğullarının intihar etmediği ve ilk soruşturmada atılan adımların oğullarının ölümüne ilişkin koşulların tespiti için yeterli olmadığı kanaatinde olduklarını belirtmişlerdir. Başvuranlar, özellikle, intihar mektubunun altındaki imzanın oğullarının resmi bir belge üzerindeki imzasıyla karşılaştırılmadığını, bazı tanıkların, özellikle de H.A.'nın ve oğullarının eşinin ifadelerinin Cumhuriyet savcısı tarafından alınmadığını ve Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen ilk raporun ölüm olayının üzerinden bir yıldan fazla bir süre geçtikten sonra tamamlandığını ileri sürmüşlerdir.

67. Başvuranlar, oğullarının ölümüyle ilgili olarak 2010 yılında yeniden soruşturma başlatılmasından duydukları memnuniyeti dile getirmişler ve Cumhuriyet Savcılığı tarafından kapsamlı bir soruşturma yürütüldüğünü ifade etmişlerdir. Ancak, başvuranlar, yeniden başlatılan soruşturmada atılan adımların, ilk soruşturmada bazı eksikliklerin söz konusu olduğunu gösterdiğini ve geçmiş olan zaman nedeniyle, ikinci soruşturmanın söz konusu eksiklikleri gideremeyeceğini belirtmişlerdir. Başvuranlar, son olarak, soruşturmanın halen devam ettiğini beyan etmişlerdir.

68. Hükümet, Hüseyin Başbilen'in ölümünün ardından, bağımsız ve tarafsız bir makam olan Cumhuriyet Savcılığı tarafından soruşturma başlatıldığını belirtmiştir. Hükümet, 2006/131472 sayılı soruşturma kapsamında, başvuranların oğullarının ölüm nedenlerinin ve ilgili koşulların aydınlatılması amacıyla gerekli tüm tedbirlerin alındığını ileri sürmüştür. Hükümet, ayrıca, başvuranların soruşturma sürecine tam erişimlerinin söz konusu olduğunu ve aynı zamanda, maktulün erkek kardeşinin şikâyeti üzerine başlatılan ikinci soruşturma kapsamında çeşitli adımların atıldığını beyan etmiştir. Hükümet, özellikle de, olay yerinde ele geçirilen deliller üzerinde yeniden teknik incelemeler yapıldığını, tanıkların Cumhuriyet savcısı tarafından dinlendiğini ve başvuranların oğullarının ölümüne ilişkin soruşturmanın, onun gibi Aselsan'da çalışan diğer mühendislerin ölümüne ilişkin soruşturmalarla birleştirildiğini öne sürmüştür. Hükümet, halen

devam etmekte olan soruşturma için özel bir ekibin tahsis edildiğini belirterek, başvuruların soruşturmanın etkin olmadığı yönündeki şikâyetleri hakkında verilecek kararı Mahkemenin takdirine bırakmıştır.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

69. Mahkeme, başvuruların şikâyetinin sadece oğullarının ölümüyle ilgili olarak ulusal makamlarca yürütülen soruşturmanın etkinliğine ilişkin olduğu ve bu nedenle, etkin soruşturma yürütülmesini gerektiren usul yükümlülüğü kapsamında incelenmesi gerektiği kanaatindedir.

70. Bu bakımdan, Mahkeme, Sözleşmenin 2. maddesi uyarınca yaşam hakkının korunmasına ilişkin yükümlülüğün, Sözleşme'nin 1. maddesi kapsamında, Devletin "kendi egemenlik alanı içinde bulunan herkesin Sözleşme'de tanımlanan hak ve özgürlüklerden yararlanmasını sağlama" göreviyle birlikte değerlendirildiğinde, bir kimsenin ölümünün şüpheli olduğuna inanmayı gerektirecek sebeplerin bulunduğu hallerde, etkin bir resmi soruşturma yürütülmesini zımnen gerektirdiğini hatırlatmaktadır (bk. *Emars / Letonya*, no. 22412/08, § 72, 18 Kasım 2014). Mahkeme, etkin bir soruşturmanın koşullarıyla ilgili olarak, *Mustafa Tunç ve Fecire Tunç / Türkiye* ([BD], no. 24014/05, §§ 169-182, 14 Nisan 2015) kararında genel olarak belirtilen ilkelere atıfta bulunmaktadır. Söz konusu ilkelere göre, soruşturma, kural olarak, olayın gerçekleştiği koşulların belirlenmesini ve sorumluların tespit edilerek cezalandırılmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu tür bir soruşturma derhal başlatılmalı ve makul hızlilik şartına uygun olarak yürütülmelidir (ayrıca bk. *Tahsin Acar / Türkiye* [BD], no. 26307/95, § 224, AİHM 2004-III).

71. Mahkeme, ilk olarak, somut davada, Hüseyin Başbilen'in ölümüne ilişkin olarak derhal bir soruşturma başlatıldığı kanısındadır. Olay yeri inceleme görevlileri, olay yerini incelemişler, fotoğraf çekmişler ve iki adet kroki hazırlamışlardır. Ayrıca, araçtan parmak izi ve kıl örnekleri alınarak polis ve jandarma laboratuvarlarına gönderilmiştir. Olay yerinde ele

geçirilen bazı eşyalara el konulmuştur. Bir jandarma görevlisi, olay yerinde ele geçirilen intihar mektubunun maktulün iş yerindeki bilgisayarda hazırlanıp hazırlanmadığını tespit etmek amacıyla Aselsan'a gitmiştir. Maktulün vücudunda otopsi işlemi gerçekleştirilmiştir. Jandarma görevlileri tarafından, başvuranlar da dahil, maktulün yakınlarının ifadesi alınmıştır. İmza analizi gerçekleştirilmiş ve bu işlem sonucunda, maktulün aracında bulunan intihar mektubunun altındaki imzanın maktule ait olduğu tespit edilmiştir. Bu işlemlerin ardından, Ankara Cumhuriyet savcısı, Hüseyin Başbilen'in intihar ettiği kanaatine varmış ve soruşturmanın sona erdirilmesine karar vermiştir. Sincan Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranların itirazı üzerine, Adli Tıp Kurumundan maktulün vücudunda tespit edilen yaralarla ilgili olarak bir rapor hazırlanmasını talep etmiş ve söz konusu raporda Hüseyin Başbilen'in kendisini öldürmüş olabileceği kanaatine varılmasının ardından başvuranların itirazını reddetmiştir.

72. Ancak, 2006/131472 sayılı soruşturma kapsamında Devlet makamlarınca pek çok adım atıldığı görülmekle birlikte, Hüseyin Başbilen'in ölümüne ilişkin koşulların tespit edilmesini sağlayabilecek nitelikte adımlar atılmamıştır.

73. Bu bağlamda, Mahkeme, ilk olarak, Ankara Cumhuriyet savcısının, maktulün intihar eğiliminin olup olmadığı konusunda maktulün eşi ile annesinin verdikleri ifadeler arasındaki tutarsızlıkları çözümlenmeye çalışmadığına dikkat çekmektedir. Hüseyin Başbilen'in eşi, jandarmaya verdiği ifadesinde, eşinin psikiyatrik tedavi gördüğünü belirterek, intihar ettiğine inandığını beyan ederken, maktulün annesi, oğlunun tedavisiyle ilgilenen psikiyatrist H.A.'nın, oğlunun intihar eğiliminin olmadığını belirttiğini ileri sürmüştür. Mahkemeye göre, H.A.'nın ifadesinin alınması, Cumhuriyet savcısının, maktulün ruh sağlığıyla ilgili olarak daha doğru bir bilgi edinmesini sağlayabilirdi.

74. Mahkeme, ayrıca, Ankara Cumhuriyet savcısının, soruşturmanın sona erdirilmesine karar vermeden önce, başvuranların, maktulün kız

kardeşinin ve erkek kardeşinin ifadesini almadığına ve muhtemel tanıklarının kimliklerinin tespit edilmesi ve ifadelerinin alınması konusunda resen herhangi bir işlem gerçekleştirmediğine dikkat çekmektedir.

75. Mahkeme, aynı zamanda, olay yerindeki delillerin toplanması ve incelenmesi sürecinin etkinliğine ciddi şekilde zarar verildiği kanısındadır. Mahkeme, bu bağlamda, Hüseyin Başbilen'in ölümünde kullanıldığı düşünülen maket bıçağının ilk soruşturma sırasında parmak izi incelemesine tabi tutulmadığına dikkat çekmektedir. Mahkeme, ayrıca, olay yerinde ele geçirilen maktulün evrak çantasının, herhangi bir adli tıp incelemesinden geçirilmeden maktulün eşine teslim edildiğini, ancak ikinci soruşturma kapsamında ise söz konusu çantanın olay yerindeki konumunun şüpheli olduğu yönünde bir bilirkişi raporu hazırlandığını belirtmektedir. Mahkeme, bunun yanı sıra, intihar mektubunun yazıldığı ileri sürülen maktulün bilgisayarının incelenmesi veya maktulün işyerinde ele geçirilen delillerin, özellikle de söz konusu intihar mektubunun kayıtlı olduğu USB belleğin muhafaza altına alınması yönünde soruşturma makamlarınca herhangi bir talimat verilmediğini gözlemlemektedir.

76. Mahkeme, Sincan Ağır Ceza Mahkemesinin, Adli Tıp Kurumundan Hüseyin Başbilen'in ölümüyle ilgili görüşleri içeren bir rapor hazırlanmasını talep etmesine rağmen, söz konusu raporun ölüm olayının üzerinden bir yıldan uzun bir süre geçtikten sonra hazırlandığını tespit etmektedir. Mahkeme, bunun yanı sıra, Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulunun sadece Hüseyin Başbilen'in intihar etmiş olmasının mümkün olduğu yönünde görüş bildirdiğini gözlemlemektedir. Mahkeme, bu nedenle, söz konusu görüşün, Devlet makamlarınca soruşturmaya devam edilmemesini ve daha fazla delil toplanmamasını haklı kılacak bir etken olamayacağı kanaatindedir.

77. Yukarıda belirtilen hususlar, Mahkemenin, 2006/131472 sayılı soruşturmanın yeterli ve etkin olmadığı sonucuna varması için tek başına yeterlidir. Bu tespit, 2010 yılında yeniden soruşturma başlatılmış olmasıyla

ve söz konusu soruşturmada Cumhuriyet savcıları tarafından alınan kararlar ve atılan adımlarla da desteklenmektedir.

78. Soruşturma makamları, 2010/142387 sayılı soruşturma kapsamında, olayın ardındaki gerçeklerin tespit edilmesi amacıyla çeşitli adımlar atmışlardır. Ankara Cumhuriyet Savcılığı, ilk soruşturmada söz konusu olan yukarıda belirtilen eksiklikleri gidermekle kalmamış, aynı zamanda Hüseyin Başbilen'in ölümüne dair koşullarla ilgili daha fazla araştırma yapılmasını da sağlamıştır. Mahkemeye göre, maktulün kredi kartı ödemelerinin incelenmesi neticesinde, öldüğü günün erken saatlerinde bir benzin istasyonunda olduğunun tespit edilmesi, Cumhuriyet Savcılığı tarafından atılan önemli bir adımdır. Aynı şekilde, Ankara Cumhuriyet Savcılığının, ilk soruşturma sırasında kaybolan USB belleğin bulunması yönündeki çabaları ve 21 Şubat 2011 tarihinde düzenlenen olay yeri inceleme raporu, Hüseyin Başbilen'in ölümünün ardındaki koşulların tespit edilmesi amacıyla delil niteliğinde bilgilerin elde edilmesi bakımından son derece önemli tedbirlerdir. Ayrıca, soruşturma makamları tarafından gerçekleştirilen yeni araştırmaların ardından, ilk soruşturmada yer alan, delillerin muhafaza altına alınmasından sorumlu iki soruşturma görevlisi hakkında ceza davası açılmıştır.

79. Mahkeme, aynı zamanda, ikinci soruşturmada görev alan Cumhuriyet savcısının, ilk soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısının aksine, soruşturmanın sona erdirilmesine karar vermemiş olmasını ve hatta Adli Tıp Kurumunun, içeriği 28 Eylül 2007 tarihli raporla aynı olan 4 Ocak 2012 ve 13 Şubat 2014 tarihli raporlarına rağmen, bir görev kuvveti oluşturulması yönünde talimat vermiş olmasını önemli adımlar olarak değerlendirmektedir. İkinci soruşturmayı yürüten savcı, ayrıca, maktulün yakınlarının ve onun ölümüyle ilgili bilgi sahibi olabilecek başka pek çok kişinin ifadesini almıştır.

80. Mahkeme, bu nedenle, soruşturma makamlarının 2010/142387 sayılı soruşturma çerçevesinde göstermiş oldukları çabaların takdire değer olduğu

kanısındadır. Ancak, söz konusu soruşturmanın, makul hızlilik şartına uygun olarak yürütülmemiş olması nedeniyle, etkin nitelik taşıdığı sonucuna varmak mümkün değildir. Bahsi geçen soruşturma, başvuranların oğullarının ölüm tarihi dikkate alındığında dokuz yıl yedi aydan uzun bir süredir, soruşturmanın başlatıldığı tarih dikkate alındığında ise beş yıldan uzun bir süredir devam etmektedir. Sonuç olarak, Mahkeme, ilgili makamların, ikinci soruşturmanın Sözleşme'nin 2. maddesinin gereklerine uygun olarak yürütülmesinin sağlanması bakımından kendilerinden makul olarak beklenebilecek her türlü tedbiri almadıkları kanaatine varmak durumundadır.

81. Mahkeme, Hüseyin Başbilen'in ölümüne dair koşullara ilişkin olarak ilgili makamlarca etkin bir ceza soruşturması yürütülmediği sonucuna varmıştır.

82. Mahkeme, yukarıda belirtilen etkenler ve tespitler ışığında, Hükümetin, soruşturmanın devam etmesi nedeniyle başvuranların iç hukuk yollarını tüketmedikleri yönündeki itirazını da reddetmiştir.

83. Mahkeme, bu nedenle, Sözleşme'nin 2. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine karar vermiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

84. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

85. Başvuranlar, 500.000 avro maddi tazminat talebinde bulunmuşlardır. Başvuranlar, oğullarının kendilerine maddi destek sağladığını ve ölümü

neticesinde onun maddi yardımından yoksun kaldıklarını ileri sürmüşlerdir. Aynı zamanda, 500.000 avro manevi tazminat talep etmişlerdir.

86. Hükümet, ihlal iddiası ile maddi tazminat talebi arasında nedensellik ilişkisi bulunmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca, talep edilen manevi tazminat miktarının çok yüksek olduğunu ve Mahkemenin önceki kararlarında ödenmesine hükmettiği meblağlara uygun olmadığını belirtmiştir.

87. Mahkeme, tespit edilen ihlal ile ileri sürülen maddi zarar arasında herhangi bir nedensellik ilişkisinin bulunmadığı kanısına varmış ve bu nedenle, söz konusu talebi reddetmiştir. Mahkeme, öte yandan, başvuranlara, müştereken 20.000 avro manevi tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

B. Masraf ve giderler

88. Başvuranlar, masraf ve giderlerle ilgili olarak herhangi bir talepte bulunmamışlardır. Bu nedenle, Mahkeme, bu başlık altında herhangi bir meblağ ödenmesine hükmetmeye gerek duymamıştır.

C. Gecikme faizi

89. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankasının kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki ilk itirazının esasa ilişkin incelemeye birleştirilip reddedilmesine;
2. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;

3. Sözleşme'nin 2. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine;
4.
  - (a) Davalı Devlet tarafından, başvurulara, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde; ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin ulusal para birimine çevrilmek üzere, manevi tazminat olarak, miktara yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere, müştereken 20.000 avro (yirmi bin avro) ödenmesine;
  - (b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren, ödeme gününe kadar, yukarıda bahsedilen miktara, Avrupa Merkez Bankasının söz konusu dönem için geçerli olan marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oranda basit faiz uygulanmasına;
5. Başvuranların adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin reddedilmesine *karar vermiştir.*

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 26 Nisan 2016 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Julia Laffranque
Başkan